

PŘÍBĚHY BEZPRÁVÍ 2012

„Nikomu jsem neublížil“

Přepis 60 minut diskuse

21. 11. 2012

Hosté:

- *Vladimír Chlupáč* - spoluzakladatel a předseda litoměřické pobočky Konfederace politických vězňů České republiky
- *Jiří Čejka* - člen a kontaktní osoba litoměřické pobočky Konfederace politických vězňů České republiky
- *Jaroslava Matoušková* - členka občanského sdružení Dcery 50. let

Otázka: Jaké emoce ve Vás vzbudil zhlédnutý dokument „Nikomus jsem neublížil“?

Jaroslava Matoušková: Ten film jsem ještě neviděla, až poprvé tady. Když vidím vaše tváře, mládí, vaše nepopsané duše, tak by mě moc zajímalo, jestli jste rozuměli tomu rozdílu, kdy kdo mluvil, kdy mluvili agenti StB, kdy mluvili lidé, kteří byli zlákaní, zlanáření ke spolupráci, kdy mluvili historici? Chápali jste...? Já jsem totiž po zhlédnutí toho filmu trochu psychicky vykojejená. Mně film silně připomněl tu dobu, jaká síť estébáku tady s námi manipulovala, jak v 50. letech byl národ zastrašený tím, kolik lidí režim zlikvidoval, popravil, zavřel, a pak následná doba normalizace byla demoralizací národa. Možná mluvím trochu silnými výrazy...

Otázka: Která doba je pro Vás lepší? Ta, která byla, nebo ta, která je teď?

Jaroslava Matoušková: Bezesporu ta dnešní, protože komunisti ztratili moc. Estébácká organizace zmizela, ale ti lidé, kteří v ní pracovali, jsou tu pořád. Potrestání nebyli. Bezesporu je podle mne lepší doba po roce 1989, kdy byl převrat. Jsou názory, že nebyl důkladný, nebyl

dokonalý. Jsem přesvědčená, že je dobře, že dnes žijeme v demokratickém státě. A je na nás, jak si demokracii budeme pěstovat.

Jiří Čejka: Já bych se vrátil ještě pár let zpátky. Teď je nějaké výročí, jestli se nemýlím, výročí procesu se skupinou Rudolfa Slánského. Rudolf Slánský byl po roce 1945 generálním tajemníkem KSČ a nakonec skončil na šibenici společně ještě s dalšími deseti komunistickými pracovníky. Ale já jsem chtěl říct v té souvislosti úplně něco jiného. Nedovedete si totiž představit, co se po tom roce 1945 u nás dělo. Samozřejmě někteří lidé vstupovali do komunistické partaje ze zjištěných důvodů, ale někteří tam vstupovali s přesvědčením a dá se říct dokonce s fanatickým přesvědčením, což dospělo tak daleko, když byl například ten proces se čtrnácti komunistickými funkcionáři, z nichž jedenáct bylo pověšeno, a ostatní dostali doživotí, tak si představte, že například některé rodiny žádaly smrt pro svého otce, protože zradil (komunistickou) stranu. Nebo existuje zaznamenaný případ jednoho z brněnských komunistických funkcionářů, tehdy popravených, kdy jeho syn žádal prokurátora, a to se v dokumentech našlo, aby měl možnost otci před jeho popravou plivnout do tváře za to, že zradil stranu. Uvědomujete si tu hrůzu..., to je skutečně úplný děs! A heslo, které tenkrát platilo, bylo: „Je lépe mýlit se se stranou, nežli mít pravdu proti straně.“

Vladimír Chlupáč: Já bych k tomu něco málo dodal. Já jsem byl zavřený od 21. března 1949 do 21. září 1958. Na táboře Vojna u Příbrami jsem se setkal, když jsme drželi hladovku, s Evženem Léblem. To je první z toho seznamu, který ušel trestu smrti. A to, co nám vyprávěl, co s nimi dělali, jak je nutili, aby prostě..., je to těžké tlumočit... Faktem je, že národ prošel dvěma údobími se ztrátou morálky, se ztrátou odpovědnosti. Není estébák jako estébák... Ale i v těch jáchymovských dolech se stávalo, že vězeň, a podotýkám, že tam byli vězni všeho druhu..., byly tam delikty mravnostní, byly tam delikty vraždy, krádeží a podobně, a mezi nimi bylo pár vězňů politických. A aby si ten vězeň polepšil, nechal se nabalamutit a některého dalšího spoluvězně označil, že chce utéct. A protože se jednalo o jáchymovské doly, tak tam byly případy, kdy to hrozilo trestem smrti. Takže když někdo řekl o někom, že třeba něco vynášel, nebo nějakým takovýmto způsobem, tak se snažil si něco získat. To samé byli estébáci. Jsou takoví, kteří se snížili ke všemu. Například estébák, který vyslyšel

Slánského, dostal po jeho popravě odměnu 30 000 Kčs a byl povýšen do hodnosti podplukovníka. Takže vždycky je to u nich něco za něco.

Jiří Čejka: Navázal bych na Vladimíra... Je potřeba, abyste si uvědomili dvě věci, že totiž to období těch čtyřiceti let je třeba rozdělit. V období od roku 1945 až 1948 už tady nešlo o nějaký demokratický stát, protože komunisti už si tady vládli, zajišťovali si ten převrat, který udělali v únoru 1948, ale do toho Pražského jara roku 1968 byla trošičku jiná atmosféra. A *nejhorší* to bylo koncem 40. let a začátkem 50. let. Dovolím si přečíst ukázkou z knihy Viléma Hejla „Zpráva o organizovaném násilí“: *„Lidé byli přiváděni k výsledkům jako dobytek s pytlek na hlavě, byli poutáni na ruku i na nohu, byli osleповáni žárovkami, byli honěni karabáčem, byli do umdlení mláceni, byly jim vyráženy zuby, oči, byla jim pálena kůže rozžhaveným železem, byla jim po nasycení uzenými rybami a po umístění do silně vyhřáté místnosti odpírána voda, byl jim násilně znemožňován spánek, lidé byli po dlouhé dny namáčení ve vaně napuštěné fekáliemi a močí tak, že jim vyčnívala jen hlava, byli šokováni elektřinou a byla jim dokonce drcena varlata, kterýžto úkon byl v tamních odborných kruzích nazýván telecí pečení nebo též rajský protlak. A pokud se týká žen, na ně nebrali vyšetřovatelé zpravidla žádné ohledy. I žena mohla být bita přes chodidla až do bezvědomí. Pankráčká dozorkyně Hlinovská asistující vyšetřovatelům umístila jednu vyšetřovanou nahoru do korekční cely a nutila ji tam chodit, až omdlela. Probrala se pak kopáním a vulgárním křikem. Následky výsledku: oboustranný zápal plic, zánět pohrudnice a zánět vaječnicků.“* A jedna muklině popisuje, jak estébáci bili starou řeholnici Alžbětu, to byla členka náboženského řeholního řádu, přes genitálie a vykřikovali: „Ty krávo jalová, radši jsi měla mít pět dětí, než líbat pánbíčkovi prdel!“ Takže to, prosím vás, jenom jako ilustraci. Naproti tomu po roce 1969/1970, kdy Pražské jaro vzalo takový zvláštní konec,... nedělejme si iluze o Pražském jaru, vedoucí úloha strany měla být zachována, takže by se zřejmě žádné zázraky neděly, ale fakt je jeden, že to období od roku 1969/1970 až téměř do roku 1989 znamenalo totální morální destrukci. Tam už se nepopravovalo, tam už i to mučení atd. se dělo v daleko mírnější formě než v roce 1950. Představte si, že asi 270 tisíc lidí skončilo v 50. letech v kriminále a asi kolem 240 lidí bylo popraveno. Většina z nich byla de facto zavražděna, protože nešlo o popravy, které by byly zaviněny, že by ti lidé byli vinni a trest smrti si zasloužili. Ale když jste pozorně sledovali ten film (Nikommu jsem neublížil), tam jste viděli, co to znamenalo.

Nutili někoho ke spolupráci, protože měl děti. Chtěl, aby se dostaly do školy, nebo chtěl lepší místo, nebo chtěl vycestovat... Když si vy vzpomenete, pokud máte občanku nebo cestovní pas, když si vzpomenete teď, tak odpoledne můžete letět do Paříže. To dřív nešlo. Tady byl úspěch, když jsme třeba vycestovali do Drážďan. Protože do kapitalistických zemí se nesmělo. Ani do Jugoslávie se nemohlo. I s tím byly problémy, protože všude musela být doložka, když jste někam jeli, i do tehdejší NDR třeba, museli jste mít vyplněné celní prohlášení, čili co jste si tam koupili. Také byly kontroly, třeba v autobuse, dívali se na to, co si vezete zpátky. Pro soukromé cesty do Západ jste museli mít devizový příslib, který nedostal každý. Fakt je, že ta totální morální destrukce společnosti v době normalizace tady byla a důsledek toho tedy bohužel prožíváme i po roce 1989.

Vladimír Chlupáč: Víte, já pamatuji dobu první republiky, kdy dohoda mezi dvěma lidmi stvrzená rukou dáním měla stejnou platnost jako cokoli napsaného. Lidé si vážili morálky. Nedopustili, aby je někdo mohl nespravedlivě osočit. Když někdo něco spáchal, tak to bylo dáno. Ale říct o někom, že něco udělal a nebyla to pravda, to si nikdo nedovolil. To začalo až v době komunistické éry, kdy morálka šla úplně dolů. Když si vezmete, že za ty vraždy politické, justiční nebyl nikdo potrestán a když byla po letech na pár roků odsouzena prokurátorka, která měla nejen případ doktorky Horákové, ale měla i případy z Moravy, tak nakonec dostala od prezidenta milost. To tedy považuji za velkou ostudu národa.

Jiří Čejka: Když jsi tady toto, Vladimíre, nakoušl, tak já se zmíním... jeden z kandidátů na prezidenta, když teď v televizi mluvil, tak uváděl: „No, byl jsem mladý, byl jsem asi blbý, ale chtěl jsem studovat a chtěl jsem dělat kariéru, tak jsem vstoupil do komunistické strany.“ Tak co k tomu může potom člověk říct... A dnes jsem na internetu zachytil, ale neměl jsem možnost si to celé přečíst, že prezidentský kandidát Okamura prohlásil, že komunismus je nejdemokratičtější režim na světě.

Vladimír Chlupáč: Pokud se nedokážete bránit, nedokážete bránit demokracii, tak máte špatné vyhlídky. Nečeká vás nic dobrého. Když se podíváte... a pokud jste se učili, nebo budete učit... demokracii po roce 1948 jsme ztratili, protože se sociální demokracie spojila s komunisty. A totéž dělá teď! Nevím, jak chcete, aby žili vaši rodiče, nebo abyste žili vy? Rozhodně to, co se stalo, toho jsem se dožít nechtěl. Ale nevěřil jsem, že jsme takový národ,

že zahodíme všechny nepotrestané zločiny proti lidskosti. Vezměte si, že dneska se ještě honí nacističtí zločinci. Vypusťme, dejme tomu, že Němci zavřeli vysoké školy. Komunisti okamžitě vyházeli všechny, kteří byli proti režimu, odmítali vstup do komunistické strany. Vyházeli studenty, kteří měli před posledními zkouškami, protože rodiče nebyli v partaji. To bylo lidské? Uvědomte si, že pokud nebudete bránit demokracii, špatně dopadnete. Já vám tuto dobu závidím, protože je se ještě před čím bránit. Ale nedopadneme dobře..., ani jako stát, protože komunisti jsou nepoučitelní. Máte možnost zeptat se svých rodičů a prarodičů, kteří tu dobu 50. let prožívali... Dnes nelze tu dobu s 50. lety vůbec srovnávat. Ale věřte tomu, že je jenom na vás..., žádná domovnice vám nemůže zarazit studium. To studium si můžete zarazit pouze vy sami. Ale jinak máte otevřený svět! To dříve nebylo. My jsme se smáli, že jsme zadržovaní, protože se nedalo nikam vyjet.

Jaroslava Matoušková: Kolega tady hovořil o procesu se Slánským... Vy se o tom budete jistě v dějepise učit, ale chtěla bych zmínit, že byli i komunisté, kteří byli odsouzeni k mnohaletým trestům a i popraveni. Strana požírala vlastní děti. Nelze směřovat odpůrce komunistického režimu, kterých bylo na 250 tisíc a jejich rodiny, perzekuovaných, vězněných, s vězněnými komunisty. Ale pro vás je to vzdálená doba. Možná, že když slyšíte, že byl v 50. letech někdo zavřený, tak je lhostejné, na které byl straně. Ale to není pravda! V komunistické straně probíhal boj o moc. Vzpomněla jsem si na jeden dokumentární film, kde bývalá vězenkyně mluvila o první republice: „Měli jsme vzdělaného prezidenta Tomáše G. Masaryka, a tím pádem chtěl být vzdělaný národ. Masaryk byl vzorem. Ne samozřejmě všichni občané souhlasili s jeho názory a s tím, co dělal a říkal. Ale lidé v něm viděli velký vzor a snažili se být morální, protože on byl ztělesněním morálky. Mnoho lidí, kteří byli v 50. letech perzekuováni, uznávali masarykovské ideje. Hodně lidí dneska čte bulvár a nejsou pak schopní si udělat svůj vlastní názor. Televize a různé plátky je hodně ovlivňují. Přála bych si, abyste sledovali dokumentární filmy a abyste si udělali svůj úsudek sami. A až dorostete, abyste chodili k volbám. To, že dnes vítězí ve volbách komunisti, je dáno tím, že mají ukázněnou členskou základnu. Oni k volbám jdou. Ostatní jsou současnou politickou situací znechucení, tak k volbám nechodí, a tím dávají komunistům šanci. Ukázalo se, že v posledních volbách (do zastupitelstev krajů) volilo 37 % lidí, velmi málo na vyjádření se celé společnosti.

Vladimír Chlupáč: Třetina lidí se postarala o to, že nám budou komunisti v krajích poroučet. Z té třetiny lidí je možná jedna třetina, která byla proti. A ty dvě třetiny budou nějaký čas, věřím, že ne dlouho, krajům vládnout... Řeknu vám ještě jeden příklad, abyste si uvědomili, že stačilo, že někdo byl v jiné straně, a už byl v roce 1948 a 1949 vyhozen. A mezi těmi postiženými se sháněla pomoc pro ty, co byli bez práce, byli bez platů. Ze slušného člověka se stal darebák, aniž by něco provedl. Pouze těm vyhozeným z práce přispěl korunami. Tak se z něj stal gauner. A dokonce na to někteří doplatili životem. Jiní byli odsouzeni natvrdo do kriminálu za to, že StB se o tom dozvěděla. Při prohlídce, kterou udělali, našli seznam. Ti, co přispívali, měli zájem na tom, aby zůstali čistí. Nepočítali s tím, že by se to mohlo prozradit. Prostě tehdy morálka těch lidí..., dneska se hovoří o úplatcích... Dá se to hodnotit jako úplatek, když poskytovali přátelům, rodinám, kamarádům peníze? A dá se to hodnotit, když si vezmete..., vidíte v televizi koncerty, na které přispívá národ, ať už je to pro děti nebo postižené, prostě kdyby se to bralo podle toho komunistického měřítka, tak já nevím... A ti lidé byli odsouzeni, ... natvrdo, na léta.

Otázka: Jaká je vaše zkušenost s StB? Víte, který agent či důvěrník na vás donášel?

A pokud ano, byli byste mu schopni někdy odpustit? V duchu křesťanské morálky...

Jiří Čejka: To je zajímavá otázka. Já možná na ni odpovím trochu překvapivě, protože já to prozradím. Dostal jsem avízo, že zcela konkrétní osoba tady v Roudnici na mě donášela. A že by bylo dobře, kdybych si tedy zažádal o ten výpis, abych věděl, jak kdo donášel, a tam si to potvrdil. Ano, já jsem si zažádal a dostal jsem z Ministerstva vnitra papír, že nikdo na mě nikde nedonášel. A pak se stalo to, že jsem jednou potkal onoho muže, který na mě donášel a s kterým jsem se dobře znal, a ten mi říkal: „Člověče, to je ti zajímavý, já jsem jel do těch Pardubic, abych si tam zjistil, jak to se mnou tedy bylo a já jsem tam zjistil, že jsem na tebe donášel.“ Tak on se mi za to omluvil, že na mě donášel. A já mám papír, že na mě nikdy nedonášel. To jen tak jako pro ilustraci...

Jaroslava Matoušková: Nebudu odpovídat přesně na otázku, ale souvisí to s ní. Trošku širší odpověď... Můj táta byl odsouzen na 12 let, když mi byly čtyři roky. Pořádně jsem si ho nepamatovala. Vrátil se po sedmi letech, byla jsem dospívající holka jako vy, podle mne přišel domů cizí člověk. Mezitím byla moje máma vyhozena z práce, estébáci ji

přesvědčovali, aby se rozvedla (z těch předvolání chodila domů hodně psychicky zničená), byli jsme vystěhováni z bytu a bydleli jsme v rozděleném bytě s cizími lidmi, měli společný záchod, společnou koupelnu a málo místa... A rodiče mého táty, ačkoliv celý život Pražáci, byli vystěhováni do pohraničí s mizerným důchodem a tam doživořili. Ačkoliv se roky říkalo, že zvítězil pracující lid, dnes dobře víme, že v roce 1948 to byl komunistický puč. Před zatčením byl můj táta zapojený v 25členné odbojové skupině, která chtěla komunistický režim svrhnout. Byli napojeni na zahraničí a mimo jiné tiskli letáky. Otec byl sazeč v tiskárně. Mého tátu udal jeden člen skupiny, který si u něj schoval zbraň. Byl to zřejmě estébák, dostal naoko 2 roky, ostatní byli odsouzeni na 12, 15 a více roků a vedoucí skupiny dostal provaz, potom změněný na doživotí. Léta utíkala, jezdili jsme na návštěvy. To by bylo zase jiné téma, jaké to bylo pro malou holku. Ne vždycky mě máma mohla vzít, když jsme jezdili z Prahy až na Mírov na Moravu nebo do Jáchymova, muselo se někde přespávat, nebyly peníze atp. Za dva roky, když se táta vrátil, jsem vycházela školu. Měla jsem samé jedničky, chtěla jsem studovat, představovala jsem si i nějaký umělecký směr. Tehdy byly určeny kvóty, kolik dětí může jít na střední školu. To nebylo, že všichni, kteří se učí dobře, by mohli jít na zkoušky na školy. Třeba čtyři půjdou na jedenáctiletku a ostatní půjdou na učební obor. Tehdy bylo zrušeno gymnázium, nahradila ho jedenáctiletka. Byla jsem ve skupině čtyř, kteří měli přejít po prázdninách na střední školu. Všechno bylo jasné, vyřízené. Byl červen a ředitelka školy si zavolala moje rodiče. Matka jedné spolužačky, když by se její dcera kvůli prospěchu bývala na jedenáctiletku nedostala, šla informovat ředitelku školy o tom, že můj otec je propuštěný politický vězeň a dožadovala se výměny své dcery za mne. Ředitelka dostala strach, řekla svým rodičům, že studovat nemůžu, že by ona sama přišla o zaměstnání, a když by došlo k prozrazení během mých studií, musela bych stejně školu opustit. Na doplnění: otec té spolužačky byl členem Lidových milicí, zřejmě i spolupracoval s StB. Nakonec jsem se šla učit servírkou. Ani na kadeřnici jsem nemohla jít. Bylo to učební místo, o které byl velký zájem. Servírka? To byl tenkrát opovrhovaný obor. Vyučila jsem se... Potom se uvolnila politická situace, dostala jsem se na hotelovou školu a udělala maturitu. Jenomže to už mi bylo 21 let. To je věk, kdy už třeba ostatní měli podstatnou část vysoké školy za sebou. Pak jsem se vdala a život šel dál. K zhlédnutému filmu a k tématu normalizace bych chtěla říct, že těm perzekuovaným osud paradoxně nahrál, že ve svých postojích nemohli povolít. Nemohli po tom, co zažili,... když třeba byl někdo 10 let zavřený, a pak ho přesvědčovali, aby

podepsal spolupráci s StB, prostě to nemohl udělat už proto, že by se zpronevěřil svým zásadám, pro které byl ve vězení a sám sebe by si nemohl vážit.

Vladimír Chlupáč: Záleželo na tom, za co byl odsouzen. Pokud to byl politický vězeň, tak to bylo absolutně nepřijatelné. Když si vezmete, že kdyby nebyla nějaká revoluce, tak bychom měli moc velké ztráty. Ale když si vezmete, že velitel tábora věděl o plánovaném útěku dopředu a na předpokládaná místa nasadil kulometčíky, tak to byly prakticky vraždy.

Jaroslava Matoušková: Dnes jste v 9. třídě a vybíráte si zaměstnání, lépe řečeno školu, svoje zaměření, svoji budoucnost. Važte si toho, že můžete. A o tom je demokracie, že můžete.

Otázka: Jaké podmínky panovaly v jáchymovských dolech? Jaké to bylo, když jste tam musel pracovat?

Vladimír Chlupáč: To, že jsem v dolech musel pracovat, bylo samozřejmé. Jeden den, 18. července 1949, nás převáželi v sedmi autobusech na Jáchymovsko. Vezli nás do Vykmánova, to byl tenkrát ústřední tábor. A jak jsme jeli, autobus se tam někde zapletl, že jsme se dostali k šibenici a tam byly rakve. Ráno tam byli popraveni důstojníci Žatecké skupiny. Že jsme před těmi rakvami smekli, tak ten, co nás v autobuse hlídal, natahoval automat, že nás k nim položí. Když jsme přijeli do Vykmánova, přivítal nás velitel tábora. Musím předeslat, že když jsme se do Vykmánova dostali, tak tam už byli trestanci a zločinci z doby okupace. A velitel říkal: „To jsou ti, co vás soudili, teď si to s nimi můžete vyřídit!“ Byli jsme vybráni do korekce, v ní jsme byli akorát přes noc, protože ráno přijel inženýr Zajcov, což byl Rusák, který měl na starosti šachtu Eliáš. Po prohlídce nás tam odvezli... Až do roku 1953 jsme nebyli vůbec pojištěni. Ta léta nemáme dodneška započtená v důchodě. Civilisti, na které jsme museli dělat, brali tenkrát ve staré měně 100 až 150 tisíc Kčs a vydrželi s nimi tak akorát ten měsíc, protože jezdili po všech možných bordelech a zařízeních taxíky a na šachtu se přijížděli vyspat.

Jaroslava Matoušková: A také jste možná chtěl říct, že když někdo vyšel po mnoha letech z vězení, neměl ani na to, aby si koupil oblečení. Jeho výdělek z dolů šel třeba na nemocnici, když byl v korekci taky, neměl výplatu...

Jiří Čejka: Já bych se vrátil k tomu Jáchymovu, i když jsem tam sám nebyl. Jak jsem říkal v úvodu, fěral jsem na uhlí. Ale jak víte, v Jáchymově se těžila uranová ruda. A ten uran, jakmile se vytěžil, tak se všechno transportovalo do Sovětského svazu. To byla doba, kdy byl zájem, atomová bomba atd. Paradoxem je, a moc se o tom tady nemluví, že mnohem víc uranu se vytěžilo ve východním Německu, tedy v Německé demokratické republice. Rozdíl byl jenom v tom, že tam nepracovali političtí vězni jako tady. Političtí vězni v Jáchymově pracovali bez jakékoliv ochrany, což je úplně zásadní věc. Pokud jste se o tom už učili, tak víte, že uran je radioaktivní prvek. Je složen z několika izotopů, nejvyšší je uran 238, to je především alfa zářič, to záření má velmi krátký dolet, takže jako vnější zářič není příliš škodlivé. Ale když ten prach obsahující uran se dostal do plic, tak tam na tu krátkou vzdálenost působil zcela destruktivně. Navíc při radioaktivním rozpadu uranu se vyvíjí radioaktivní prvek radon. Takže to byl další problém. V Jáchymově byla proslulá věž smrti, tam se umisťovali vysloveně političtí muklové. Ruda se tam dávala do kanystrů bez jakýchkoliv ochranných prostředků, takže skutečně to riziko vdechování radioaktivního prachu a radonu bylo veliké. Když byste sledovali, jak to s těmi mukly dopadalo, tak řada z nich, pokud tam byli více let, zemřela ještě jako muklové. Někteří, kteří pak byli propuštěni, buď na amnestii, nebo si prostě ten trest odseděli, onemocněli různými typy leukémie a zemřeli na nemoc z ozáření. V posledních asi dvou nebo třech letech se tento problém studuje. Na druhé straně řada muklů se bez problémů dožila 90, 95 let. Studuje to jedna pražská klinika společně s berlínskou klinikou a je to nesmírně zajímavé, protože se přišlo na to, že mezi mukly existovaly dvě skupiny, které se geneticky, tam šlo o nějakou genetickou mutaci, od sebe lišily. Existuje, řekněme, tzv. „slovanská“ mutace, a ti, co vykazali tuto „slovanskou“ mutaci, nebyli odolní. Ostatní byli odolní, ale ti, co měli sníženou odolnost vůči radioaktivnímu záření, skutečně umírali předčasně. Představte si, že v roce 1950, když se chystalo mistrovství světa v ledním hokeji, kompletně celé národní mužstvo až na jednoho, a toho podezřívají, že to udal, skončilo ve vězení. Bylo odsouzeno k vysokým trestům. A ti lidé, dodneška třeba Gusta Bubník ještě žije, v Jáchymově pracovali. Že tam byl úmysl obžaloby ještě jiný než ten, že by chtěli utéct, svědčí o tom, že například proslulý československý hokejový brankář, jeden z nejlepších hokejových brankářů na světě byl ing. Bóža Modrý. Ten v té době nebyl v reprezentaci, ten už byl doma a oni si pro něj přišli domů, sebrali ho a dokonce ho označili jako vůdce skupiny, který celou tu skupinu hokejistů údajně řídil, a dostal

také největší trest. Byl jedním z těch, proto o tom mluvím, který byl postižen tou „slovanskou“ mutací a poměrně brzo po návratu z vězení zemřel. Já jsem znal několik lidí tady z Roudnice, třeba kormidelníka proslulých roudnických veslařů Frantu Jabora, který se dostal z politických důvodů do Jáchymova jako mukl v době, kdy byl na vojně. Krátce po návratu domů, to měl ještě malé dítě, také zemřel. Když se někdo v Jáchymově zranil, tak ho klidně nechali umřít. Když po někom stříleli, tak doktor nesměl zasáhnout.

Vladimír Chlupáč: Když vám nebylo dobře, tak si představíte, že půjdete k doktorovi. To byl táborový lékař, mukl, tedy vězeň. Muž určený k likvidaci. Problém byl ten, že bachař rozhodoval o tom, zda smíte jít k doktorovi. A zranění bylo poměrně mnoho...

Jiří Čejka: Chtěl bych říct ještě jednu věc. Nezmínili jsme se tady vůbec o tom, jakou úlohu v tomto všem sehrál Sovětský svaz a Stalin osobně. To na jeho příkaz byla tady u nás v komunistické straně provedena čistka, na jeho příkaz tady bylo těch 11 komunistů popraveno. A to jenom pro ilustraci, abyste si uvědomili hrůzu systému, který byl ztělesňován osobou Stalina, který se po smrti Lenina stal podvodem šéfem, protože ve skutečnosti se předpokládalo, že to bude Trockij. A Trockij šel pak do emigrace do Mexika, kde ho nechal Stalin zabít. Takhle se tehdy pracovalo...